

Oříšky pro Popelku

Na těchto vložených středových stránkách AS přinášíme slíbené oceněné texty z autorské soutěže divadelních her pro děti Oříšky pro Popelku 1998-99, o níž jsme čtenáře podrobněji informovali v AS č. 6/99. Hry otiskujeme v takové podobě, v jaké byly zaslány do soutěže. Nejsou v nich prováděny žádné, ani jazykové úpravy. Znovu podtrhujeme, že je třeba tyto texty chápat jako základní východisko, že si vyžadují dotvoření. Proto bude součástí těchto stránek vždy dramaturgický pendant, upozorňující potencionální inscenátory zejména na úskalí textové předlohy, která je pro dosažení žádoucího jevištního výsledku potřeba řešit. Kontakty na autory jsou k dispozici na IPOS-AR-TAMA Praha u dr. Milana Strotzera – tel. 02/61215684-7. (MS)

Isaac Asimov
Vladimír T. Gottwald
**POHÁDKA O TŘECH
PRINCÍCH**

Dramatizace podle překladu Ireny Juchelkové

Vladimír T. Gottwald

Texty písní: Vladimír T. Gottwald, Thomas Wieser, Ferdinand

Appl

OSOBY:

Hilderik - král Mikrometriky

Ermentruda - královna Mikrometriky

Primus - princ

Sekundus - princ

Tertius - princ

Maximian - císař Germánie

Meliversa - princezna

Komorná

Rytíř

Ceremoniář

(a pokud inscenátoři nevědí, co s lidmi, tak třeba ještě příslušně lidnatý císařský dvůr)

PRVNÍ JEDNÁNÍ

(Odehrává se ve velice chudém královském paláci v Mikrometrice.)

Princ Primus posiluje, zdvihá činky, břemena, kulisy či cokoli, trhá řetězy, ohýbá ocelové tyče či provádí podobné ptákoviny, princ Sekundus střílí z luky, vrhá oštěp, šermuje s imaginárním či reálným protivníkem, vrhá dýku atp., zatímco princ Tertius třímá v rukách cosi podobného hudebnímu nástroji, hraje (či to alespoň předstírá) a zpívá.

Tertius: Když překročíš devět hor
a devět řek a ještě dál,
když překročíš devět hor
a devět řek, o kousek dál
leží královstvíčko malé,
kde v hrádku na bílé skále
vládne starý král,
dobrý staříčkový král.

Hilderik: *(volá mimo scénu)* Ermentrudo! Ermentrudo, kde jsi, lásko moje?

Ermentruda: *(přejde síň, snad v zástěře, třeba cosi míchá vařečkou v míse)* V kuchyni, Hilderiku? Co bys potřeboval? - Kdepak jsi?

Tertius: Jenže ta Mikrometrika
je maličký chudý stát.
Jenomže Mikrometrika
je maličký chudý stát,
a že peněz nazbyt není,
královna tam při vaření
musí pomáhat,
tam musí pomáhat.

Hilderik: *(přejde řekněme v zahradnickém slamáku a zástěře, možná i s rýčem)* Sázím kořenovou zeleninu, budu tudíž zřejmě někde poblíž zahrady, zlato!

Tertius: A král zatím na zahradě,
když petržel vysadí...
a král zatím na zahradě,
když petržel vysadí
cítí vůni poezie
i v tom, že tam hlínu ryje,
což mu nevádí,
vůbec mu nevádí.

Ermentruda: *(vrací se)* Na zahradě jsem tě nenašla miláčku. - Hilderiku!

Tertius: Tři princové místo zlata
plní štěstím celý dům!
Tři princové místo zlata
plní štěstím celý dům,
takže král má - mimo nouze -
už jediný problém pouze:
komu předat trůn,
komu má předat trůn.
(společně vychází Ermentruda a Hilderik)

Hilderik: Ermentrudo, já mám problém. Já nevím, jak se mám rozhodnout, komu mám předat trůn.

Ermentruda: A co kdybys nechal vládnout všechny tři najednou?

Hilderik: Lásko moje, to by asi dost dobře nešlo. To naše království není dost velké ani pro jednoho krále, natož pro tři. To by si z nás všichni dělali šoufky. A představ si, kdyby se ti tři neshodli? Náš lid by asi nebyl moc šťastný, kdyby se nám panovníci hádali.

Ermentruda: Jenomže já je mám ráda všechny stejně, i když jsou každý jiný.

Hilderik: *(uvažuje nahlas)* Největší a nejsilnější je Primus. Když zrovna nestuduje, cvičí a trénuje. Zvedá břemena, holýma rukama louská kokosové ořechy, trhá řetězy a ohýbá traverzy... Kdyby byl králem Primus, určitě by dokázal království dobře ubránit.

Ermentruda: Sekundus sice není tak velký a možná nemá tak mohutné svaly, ale když právě nestuduje, cvičí se v bojových uměních. Oštěp dohodí pomalu až za obzor, z luky střílí nejlíp z království, jezdí skvěle na koni a v souboji na meče nemá soupeře. Kdyby se stal králem on, byla by naše Mikrometrika taky v bezpečí.

Hilderik: A Tertius - Tertius tedy ovšem studuje ještě lépe než oni dva, na cvičení těla ho ale moc neužije. Vlastně ho na cvičení neužije vůbec. Oštěpy nevzpírá a kokosovými ořechy nešermuje - on si zpívá.

Ermentruda: Ale hezky. - A nezapomeň, že přečetl spoustu knih a je výrazný literární talent a jeho umění obdivují všechny mladé dámy z království.

Hilderik: Jenže uměním, moje milá, království neubráníš.

Ermentruda: Ještě že se ti kluci našťestí mají docela rádi a nehádají se o korunu. Mají tě rádi a chtějí - stejně jako já - abys ještě dlouho vydržel při plné síle.
(Ermentruda a Hilderik odcházejí)

Primus: Ovšem, ať chceme nebo nechceme, náš královský otec stárne a nějak se to prostě bude muset rozhodnout. A protože jsme trojčata, nemá smysl hledat

nejstaršího. Já osobně myslím, že by stálo za to, podívat se, kdo z nás je největší a nejsilnější.

Sekundus: Opravdu? Ne, že bych ti chtěl brát iluze, ovšem já mám pocit, že by se nemělo přehlédnout, kdo je nejlepší bojovník. A tak nějak tuším, že to asi budu já.

Tertius: Kluci, bráchové - co kdybychom to radši nechali na tatkově a na mamce?

Primus: Nemyslím, že bys měl našim královským rodičům říkat „tatka a mamka“.

Tertius: Ale vždyť to jsou tatka s mamkou, Primoši.

Sekundus: To není podstatné. Nezní to dost důstojně. Já osobně bych, jestli se stanu králem, asi také očekával, že o mně budete mluvit jako o „našem královském bratru“ a velice by se mě dotklo, kdyby mi někdo říkal „kluku“ nebo „brácho“.

Primus: Samozřejmě. Kdybych měl být králem já, určitě bych nehodlal být odvázan, pokud by mne někdo oslovoval „Primoši“.

Tertius: Pak tedy doporučuji, moji urození bratři, abychom se dotázali našich urozených královských rodičů. Jednou jsou to rodiče, a k tomu královský pár, a tak bychom je asi měli trochu poslouchat.

Primus: To asi ano. - Tatko, mamko!
(*Hilderik a Ermentruda vcházejí*)

Sekundus: Naši drazí královští rodiče, my bychom přece jenom rádi věděli, kdo z nás by měl být panovníkem.

Hilderik: No jo, kluci (*Primus a Sekundus sebou na podobná oslovení šklubnou*), ale když já si pořád ještě nejsem jistý, jestli by naší Mikrometrice bylo zrovna nejlíp pod vládou krále, který by byl velmi silný, velmi statečný nebo velmi poetický. Ona tahle země, bohužel, spíš potřebuje krále, který by byl velmi bohatý a který by tedy mohl utrácet peníze ve prospěch štěstí poddaných a prosperity státu. A tak vás, kluci moji ušatí, asi budu muset poslat na dalekou a nebezpečnou výpravu za hodně velkým množstvím peněz. Ne že by byly peníze to nejdůležitější na světě, ale úplně bez nich to nejde a my bez nich budeme coby dup. Pročež se králem stane ten, který těch peněz přiveze nejvíc.

Ermentruda: Ale tatko, co když se těm našim prdelkám na takové výpravě něco stane?!

Hilderik: Budeme doufat v opak, maminko. - Vždyť víš, jak ty zatrápené peníze potřebujeme. A císař Maximian jich má hromadu. On to patrně bude ten nejbohatší feudál na světě.

Primus: Ale královský otče, ty myslíš, že nám císař dá peníze jen tak na požádání?

Sekundus: Já si myslím, že nám peníze jen tak na požádání asi nedá nikdo.

Tertius: A já si dokonce myslím, že se mi vůbec nechce si o peníze říkat. Ani císaři, ani nikomu jinému.

Hilderik: Moji milí královští synové, hlavičky šišaté, vy také nebudete žádat o peníze, ale o ruku.

Sekundus: Žádat o ruku císaře?

Hilderik: O ruku jeho dcery. Císař Maximian má, jak se zdá, dceru jménem Meliversa a ta dcera je podle tohohle oběžníku, který císař poslal všem králům na světě (*vytáhne z kapsy papír a čte zněho*), líbezná jak sám den, má vysokou a štíhlou postavu a vynikající vzdělání.

Primus: S tím vzděláním by mohly být problémy. To by taky mohla chtít do všeho mluvit.

Sekundus: Vždyť ji nemusíš poslouchat.

Tertius: A co má vlastně princezna společného s naším úkolem?

Hilderik: Společného má to, že (*čte*) „každý, kdo je princem

z královské krve a může to doložit rodným listem, smí na audienci u princezny Meliversy předvést své schopnosti a umění. Pokud se princezně zalíbí tak, že si jej bude chtít vzít za manžela, získá vysokou apanáž, stane se nástupcem císařského trůnu a časem pak zřejmě i císařem., - A kdyby to snad byl jeden z vás, taky králem naší země a se vším tím bohatstvím by povznesl rodnou Mikrometriku k hospodářskému vzestupu.

Primus: Tak je to jasné. Mým svalům princezna neodolá!

Sekundus: Mému bojovému umění určitě ne!

Tertius: Co myslíte, má ráda poezii?

Hilderik: Je v tom ale malinkatý háček. Já jsem vás, hoši, nechal vzdělat v politologii, ekonomice a ostatních vědách, které má znát každý panovník, jenomže princezna Meliversa je vystudovaná kouzelnice. A ten malinkatý háček je v tom, že každého neúspěšného nápadníka promění v sochu. Líbí se jí prý sochy v zahradě a zahradu má velkou, takže potřebuje hodně soch.

Ermentruda: (*plačíc*) Já to věděla!

Tertius: Neplač, maminko! - Já jsem přesvědčený, že proměňovat prince v sochy je nezákonné.

Hilderik: V zásadě ano, ovšem v tomto případě je to součástí dohody. A těžko taky můžeme vytahovat zákony proti císařské princezně. - Ovšem jestli nebudete chtít pokoušet osud, vyčítat vám to nebudu, určitě ne. - Jen ty peníze kdybychom tak nutně nepotřebovali...

Primus: Já strach nemám. - Taky proč, když mi princezna určitě neodolá.

Sekundus: A mně už vůbec ne.

Tertius: Tak to už se snad ani bát nemusím, maminko, protože na mě vůbec nedojde. Ještě před tím si princezna vybere mého bratra. - Nebo oba dva najednou.

Primus: Vyrážím hned a na nikoho nečekám. - Sbohem, drazí královští rodiče, nezklamu vás!

Sekundus: Nebojte se, já taky ne. - Na shledanou!

Hilderik: Budu vám držet palce!

Tertius: Na shledanou, maminko a tatínku, udělám, co budu moci.

Hilderik: Na shledanou, synu.

(*princové odcházejí nebo odjíždějí na koních*)

KONEC I. JEDNÁNÍ

MEZIHRA

Princové putují z Mikrometriky na císařský dvůr.

Zpívají:

At si v křoví číhá vlk
a at si v křoví číhá drak!
At si v křoví číhá vlk
a at si v křoví číhá drak,
at zaprané naše šaty
pamatuji lepší časy,
na císařský hrad
jdem krásku dobývat.

At nás cestou trápí žízeň,
at nás třeba trápí hlad!
At nás cestou trápí žízeň,
at nás třeba trápí hlad,
neztrácíme pevnou víru
ve svůj um a ve svou sílu.
Na císařský hrad
jdem krásku dobývat.

At nás třeba bouře rve
a smáčí déšť - at kůň nám pad'!
At nás třeba bouře rve
a smáčí déšť - at kůň nám pad',
my tři spolu jako jeden
s prázdnou kapsou stále jedem
na císařský hrad
princeznu dobývat.

DRUHÉ JEDNÁNÍ

(Odehrává se v císařském paláci v Germánii - velice bohatém.)
Princové se rozhlížejí a kochají nádherou síně v císařském paláci. Hledí zhruba jako vyoraní hlodavci. Převlékají se do nových kostýmů (pochopitelně honosnějších a krásnějších). S nimi tam může být libovolný počet služebnictva, minimálně ovšem Komorná.

Primus: Tomu já říkám zacházení! Dostali jsme nové koně a šaty, bydlení je tu taky krásné...
Sekundus: ... a obsluha vstřícná a úslužná.
Primus: Císaři je zřejmě známo, z jakého staroslavného rodu pocházíme. Ostatně: tolik královských generací...!
Tertius: ... a jedna generace chudší než druhá... - Myslíš, že i to je císaři známo?
Sekundus: Určitě. - Císaři je známo všechno. Od toho je císař.
Primus: (ke Komorné) Ona, šla sem!
Komorná: (s úklonou) Výsosti!
Primus: Jeho císařské Veličenstvo - je moudré?
Komorná: Zajisté, Vaše Výsosti. Velice moudré. Všichni v naší zemi jeho moudrost obdivují.
Sekundus: A řekla mi, záleží mu hodně na tom, jsou-li nápadníci bohatí nebo chudí?
Komorná: Ó nikoli, Vaše Výsosti. Ono je, prosím pěkně, Jeho císařské Veličenstvo tak bohaté, že mu na tom vůbec nezáleží. Jemu záleží jedině na štěstí princezny Meliversy. A koho si princezna vybere za manžela, ten zdědí celou císařskou říši, i kdyby neměl ani zlámaný groš.
(*Primus a Sekundus na sebe spokojeně pokývnu*)
Tertius: S dovolením, sluníčko, je princezna Meliversa hezká? - Třeba tak jako ty?
(*protože tu nic nepíšu, komorná mlčí - ovšem pýří se*)
Primus: Prosím tě! - Nemůžeš jí říkat „sluníčko“! - Jednou jsi princ, tak se podle toho chovej. Takhle jenom zbytečně přivádíš služebnictvo do rozpaků.
Sekundus: A vůbec, jak může být služka hezká?! - Služka je prostě služka.
Tertius: Když já bych stejně rád věděl, jestli je princezna tak hezká.
Komorná: Vaše Výsost žertuje, že? - Princezna je mnohem krásnější! Ona je krásná jako samo slunko!
Primus: Ale to si dám líbit! - Bohatá princezna, krásná jako samo slunko - to si dám líbit.
Sekundus: Mít tak krásnou a bohatou princeznu doma, to by možná nebylo úplně od věci.
Tertius: Jestli ale je krásná jako samo slunko, to bych se na ni možná ani nevydržel dívat...
Komorná: Princezna je ovšem namyšlená.
Primus: Služka! Mluvila, jen když je tázána!
Sekundus: Vždyť jsem to říkal! Takhle to dopadá, když se někdo kamarádí s personálem!
Tertius: Hodně namyšlená?
Komorná: Strašně moc, Výsosti. Těch princů, co ji žádalo o ruku, a ona všechny odmítla.

Primus: Bodejt' by ne! - Určitě to byli samí máčkové, co neohnuli ocelovou tyč ani o milimetr.
Sekundus: A meč nejspíš ani neuzvedli, natož aby s ním ještě uměli zacházet.
Tertius: Promiň, sluníčko, co se stalo s těmi odmítnutými nápadníky?
Komorná: Princezna je všechny proměnila v sochy. Krásné sochy, protože všichni byli mladí a krásní.
Tertius: Takže si císař nedělal legraci...? - Bylo jich hodně?
Komorná: Už máme asi tak dva tucty soch. Po obou stranách princezniny oblíbené cestičky zámeckým parkem. - Ale princezna se na ně ani nepodívá. Ona má srdce stejně kruté jako půvabnou tvář.
Primus: Když je bohatá a tak krásná, atsi má srdce tvrdší než diamant! - Však já to její srdíčko změkčím.
Sekundus: A co tu ještě koukala, služka?! - Šla, šla, šla...
(*Komorná úslužně vycouvá*)
Tertius: Tak co teď? Zatím jsme pro naše království vlastně ještě vůbec nic dobrého neudělali. Jenom jsme cestou sem nadělali spoustu dluhů.
Primus: Až si vezmu princeznu, vrátím každému třikrát tolik, co nám půjčil.
Sekundus: A já pětkrát!
Tertius: Ovšem, jen když si princezna někoho z nás vybere.
Primus: Copak by si mohla nevybrat?
Sekundus: Určitě vybere.
(*vchází Ceremoniář, v případě lidnatého ansámblu i příslušně lidnatý dvůr, fanfáry*)
Ceremoniář: (*ohlašuje*) Jeho Veličenstvo Maximian III. Největší, císař Germánský, král Gigantomachie a Makrogamety, vévoda Terramarský a velkovládce přilehlých provincií! - Její císařská Výsost Meliversa, princezna Germánská.
(*fanfáry, vchází Císař a Meliversa*)
Ceremoniář: (*představování*) Vaše císařské Veličenstvo, Vaše císařská Výsosti - Jeho Výsost Princ Primus.
Meliversa: (*Primusovi*) Z kteréhopak království přicházíš, princ Primusi?
Primus: Přijel jsem z Mikrometriky, Vaše císařská Výsosti.
Meliversa: (*pohrdlivě*) Jestli si dobře vzpomínám, a to znám všechna království na světě, Mikrometrika je z nich bezkonkurenčně nejmenší, že? (*a odvrací se*)
Primus: (*Tertiovi*) Až uvidí moje svaly a co s nimi svedu, bude mluvit jinak.
Ceremoniář: Vaše císařské Veličenstvo, Vaše císařská Výsosti - Jeho Výsost Princ Sekundus.
Meliversa: (*pochopitelně opět pohrdlivě*) Také z Mikrometriky, obávám se.
Sekundus: Ano, Vaše císařská Výsosti, princ Primus je můj bratr.
Meliversa: Jestli se nepletu, Mikrometrika je nejen ze všech království na světě nejmenší, ale také určitě nejchudší. Když se o ni děláš se svým bratrem, to jsi opravdu velký chudák. (*a odvrací se*)
Sekundus: (*Tertiovi*) Až pozná, co všechno umím, na nějakou chudobu si ani nevzpomene.
Ceremoniář: Vaše císařské Veličenstvo, Vaše císařská Výsosti - Jeho Výsost Princ Tertius.
Meliversa: (*jak jinak; pohrdlivě*) Předpokládám opět z Mikrometriky, jak jinak.
Tertius: Zajisté, Vaše císařská Výsosti, a také pochopitelně, jsme totiž trojčata, i když ne jednovaječná. To bychom si byli podobní. - A i když třeba opravdu nejsme bohatí, dělíme se o všechno co máme.
Meliversa: Moc toho ovšem nemáte.
Tertius: Jsme v našem království všichni šťastní. A čím víc se nás dělí o štěstí, tím je štěstí větší.

Meliversa: Tak o tom jsem ještě nikdy neslyšela. (*a odchází - zajisté pohrdlivě*)

Císař: Troufáte si ještě všichni tři podstoupit audienci?

Primus: Proč bychom si neměli troufat?

Sekundus: Samozřejmě, že troufáme.

Císař: Kdo z vás tedy bude první? - Podle jména bych řekl, že asi princ Primus.
(*Primus uctivě kývne*)
Nu, kdo chce kam - až se ucho utrhne.

Ceremoniář: Císař odchází!
(*a Císař opravdu odchází*)
(*k Primusovi*) Vaše Výsosti, připravte se na audienci! (*a také odejde*)
(*Primus si v průběhu následujícího výstupu připravuje potřebné propriety; činky, řetězy, železné koule, ocelové tyče atp., případně se přebalí do cvičebního a nacvičuje si před zrcadlem hru svalů.*)

Tertius: Opravdu je velice krásná. A ještě víc bohatá. A ze všeho nejvíc namyšlená. Ale její krása je mrazivá a bohatství jí k štěstí nepomůže.
(*vklozne komorná s tácem jablek*)

Primus: Co tu chtěla?!

Komorná: Napadlo mě, jestli by se Vaše Výsost nechtěla před audiencí občerstvit.

Primus: Co je to za pitomé nápady?! - Teď přece nemohu konzumovat jablka, špatně by se mi vyrýsovaly svaly.

Komorná: A také mě napadlo, jestli by Vaše Výsost raději neměla od té audience odstoupit.

Primus: Proč, proboha? (*starostlivě se kontroluje*) Že bych snad neměl dost robustní předloktí, vykreslený biceps nebo vypracovaný brachialis?

Komorná: Ó nikoli, Výsosti! Zajisté jste báječně vyrýsovaný pro celý svět - ovšem mimo princezny. Ona je příliš tvrdá. A byla by tudíž náramná škoda, kdybyste měl skončit jako skvěle vypracovaná, vykreslená a robustní mramorová socha u cestičky v zámeckém parku.

Primus: Nechala si svoje hloupé poznámky, služebná, a mluvila, jen když bude tázána! A vůbec: šla, šla, šla...
(*Komorná se uklonila a šla*)

Tertius: Ty opravdu vůbec nemáš strach, Primoši?

Primus: Z čeho?! - Žádná princezna nemůže být tak tvrdá, aby ji nedokázaly obměkčit mé flexory a extenzory. - A neříkej mi Primoši!
(*vchází Ceremoniář*)

Ceremoniář: Je Vaše Výsost připravena k audienci?

Primus: (*hrdě*) Ano.

Ceremoniář: (*pokyne si pro fanfáry, ohlašuje*) Jeho Veličenstvo Maximian III. Největší, císař Germánský, král Gigantomachie a Makrogamety, vévoda Terramarský a velkovládce přilehlých provincií! - Její císařská Výsost Meliversa, princezna Germánská!
(*fanfáry, vchází Císař a Meliversa, případně dvůr*)
Začíná audience Jeho Výsosti prince Primuse z království Mikrometrika!
(*Primus se ukloní, příliš lehké činky pohrdlivě odhazuje, těžké vzpírá, trhá řetězy, uzluje ocelové tyče, prokládá to krátkými sekvencemi kulturistických sestav a předvádí podobné kousky, nejefektivnější číslo si nechá nakonec. Aplaudují všichni mimo princezny.*)

Císař: Dceruško moje, tenhle Primus je snad opravdu nejsilnější a nejsvalnatější muž na celém světě. Jemu

kvetou svaly jako meduňka při cimbálu. Jakkp by se ti líbil jako následník trůnu?

Meliversa: (*Císaři*) Pěkné. Skutečně pěkné. - Ale spíš tak do cirkusu, tatínku. Pro manželství je naprosto nepoužitelný. To si snad myslíš, že mám mít v císařské ložnici pod postelí hromadu činek, řetězů, tyčí, železných koulí a jiného šrotu? A kdybych se od něho nechala obejmout, nejspíš bych skončila v sádrovém krunýři se zlomenými žebry. (*Primovi líbezně*) Princ Primusi, (*Primus vítězoslavně naslouchá*) jsi skutečně ten nejsilnější princ, jakého jsem kdy viděla a já ti děkuji za skvělé varietní vystoupení. Za manžela tě ale nechci. - Víš, co to znamená. - Budiž ti útěchou, že z tebe bude ta nejsvalnatější socha v našem zámeckém parku.
(*Učiní jakési gesto, cosi zamumlá; blesky hřmění a kouřové efekty - nebo taky ne: a z Primuse je socha. Meliversa i dvůr odcházejí, sloužící naberou novou skulpturu na rudl a odvezou, zřejmě do zámeckého parku.*)

Císař: (*posmutněle*) Inu, krásná socha. - Teď podstoupí audienci princ Sekundus?

Sekundus: (*statečně*) Ano.

Císař: Jak si kdo ustele - tak si z deště pod okap. (*a odchází*)

Ceremoniář: Císař odchází! (*k Sekundovi*) Vaše Výsosti, připravte se na audienci! (*a taky zmizí*)
(*Sekundus si připravuje zbroj*)

Tertius: Obávám se, že se to tatínkovi a mamince moc líbit nebude. Jak jim to jen povíme?

Sekundus: Žádný strach! Až si vezmu princeznu, prostě jí řeknu, aby Primuse odkamenila, a bude to.

Tertius: Jsi si opravdu tak jistý, že si tě vybere? Vždyť ona má místo srdce ledovec.

Sekundus: Ale ne! Jen ji prostě nezajímají samoučelné svaly a nevyužitelná síla. A i když mám Primuse rád, musíš uznat, že zvedání činek a trhání řetězů zrovna moc praktický význam nemá. - Já jí ovšem ukážu, jak umím zacházet se zbraní a bojovat. A to má smysl.
(*Komorná přináší obrovský meč, pod jeho vahou klopýtne a meč upustí*)

Sekundus: (*zavrčí*) Ohráblo ohrabané!

Komorná: Velice se omlouvám, Výsosti. - S prominutím, skutečně chcete tu audienci podstoupit?

Sekundus: Za prvé: pochopitelně ano, za druhé: co je jí po tom?

Komorná: Vůbec nic, Výsosti. Já jenom, že by vás na plastiku v parku byla škoda

Sekundus: Okamžitě opustila komnatu, ženštino drzá!
(*a Komorná tedy opouští komnatu*)
(*ještě za ní huláká*) Žádná plastika v parku ze mě nebude! Služko dotěrná! Protivná! Hloupá! - Žádná plastika v parku ze mě nebude, anžto princeznu uchvátím!

Tertius: Stejně o tebe budu mít strach. - Kdybychom aspoň ty peníze tolik nepotřebovali!

Ceremoniář: (*vejda*) Je Vaše Výsost připravena k audienci?

Sekundus: (*statečně*) Ano.

Ceremoniář: (*pokyne si pro fanfáry, ohlašuje*) Jeho Veličenstvo Maximian III. Největší, císař Germánský, král Gigantomachie a Makrogamety, vévoda Terramarský a velkovládce přilehlých provincií! - Její císařská Výsost Meliversa, princezna Germánská!

- (*fanfáry, vchází Císař a Meliversa, případně dvůr*)
Začíná audience Jeho Výsosti prince Sekunda z království Mikrometrika!
(*Sekundus začne audienci. Cvičí s mečem, batonem, chcete-li třeba s nunčaky, strefí něco oštěpem, šípem z luku či vrženou dýkou, jezdí na koni, slonovi a velbloudovi, prostě podle jeho schopností a možností divadla. Na závěr nastoupí v souboji proti Rytířovi. Když to budou umět a bude to zajímavé, ať třeba vystřídají hole, sekery a štíty, meče, meč a plášť, meč a lucernu, dva meče, kordy a dýky, šavle, palcáty, řemdihy... a momentálně už mě nic nenapadá. Leda snad houfnice. - Sekundus pochopitelně nádherně a slavně zvítězí, a to, prosím pěkně, nechá Rytíře přežít. Samozřejmě následuje frenetický aplaus všech přihlížejících, ovšemže krom princezny.*)
- Císař:** (*ještě dotleskává*) Krása! Nádhra! To bylo ševlení za novoluní! To je nejlepší bojovník, jakého jsem kdy viděl. Že se ti to taky líbilo, holčičko?!
- Meliversa:** (*Císaři*) Ano. Mohl by být výborným gladiátorem, možná i důstojníkem nebo generálem. Ale co s ním jako s manželem? V mých komnatách nebývají žádní válečníci, zbraně, terče, dokonce ani koně. Myslím, že od manžela očekávám pravděpodobně něco jiného, než že po mně hodí oštěpem. (*Sekundovi líbezně*) Milý princí Sekunde-nebo snad správně Sekundusi?-jsem přesvědčena, že jsi nejlepší bojovník ze všech, které jsem kdy viděla, a možná na celém světě. Velice ti děkuji za sugestivní instruktáž bojových umění. - Ovšem za manžela tě nechci. Víš, co to znamená. - Á propos, mohl bys, prosím, zaujmout nějaký elegantnější postoj, abys nedělal v zahradě ostudu?
(*Leč Sekundus stojí a hledí jako tuří mládě na nová vrata a tak také po kouzlu skončí - zjevně tedy ostudu v zahradě dělat bude. Meliversa i dvůr odcházejí, sloužící odvezou novou plastiku.*)
- Císař:** (*posmutněle*) Socha. - Nu - viděl jsem už ošklivější. -Příští audienci podstoupí princ Tertius?
- Tertius:** Já vlastně ještě nevím. Budu o tom chvíli přemýšlet.
- Císař:** Když bubnují na mraky, jepice mají svátky. (*a odchází*)
- Ceremoniář:** Císař odchází! (*k Tertiovi*) Vaše Výsosti, pro vaše rozhodnutí se tedy ještě vrátím. (*a jde*)
- Tertius:** Tak já nevím. - Jestli to teď zabalím, budou o mně říkat, že jsem zbabělec. Ale domů se s takovou zprávou taky vrátit nemůžu. Taťku by to zničilo a mamka by se uplakala. A já asi taky. Vždyť to byli dobří bráškové, i když snad trochu nafoukaní a paličatí. - Co mám dělat?
(*vchází Komorná*)
Copak mi neseš, sluníčko?
- Komorná:** Nic, Výsosti. - Výsosti, já vám chci jen říct, že jsem vaše bratry varovala, aby na tu audienci nechodili. Ale oni na mě nedali. - Nezlobte se na mě, prosím!
- Tertius:** Proč bych se zlobil? To není tvoje vina. Oni byli moji bráškové někdy dost tvrdohlaví.
- Komorná:** Tak mě poslechněte aspoň vy! Vy nejste ani silák ani bojovník, vás by zesochovala natotata. Nechodte na tu audienci, prosím.
- Tertius:** Já vím, že vlastně nic neumím. Jen píšu básničky a trochu zpívám. - Co myslíš, mohlo by se to princezně Meliverse líbit?
- Komorná:** Asi ne. Té se jen tak něco nelíbí. Myslete radši na maminku a na tatínka! Co si počnou, když budou mít místo dětí sochy na císařské zahradě?
- Tertius:** Jsi hodná, sluníčko. - Jenže v tom našem království je to tak, že tatínek musí pomáhat na zahradě a maminka v kuchyni. A kdyby si mě princezna Meliversa vzala, budu moci udělat šťastnými rodiče i naše království. - Já už to prostě zkusit musím. Já jí zazpívám, jak nejlíp dokážu a uvidíme.
- Komorná:** (*v slzách*) Já bych vám to moc přála, výsosti, ale když ona je tak bezcitná...! Kdyby tak měla srdce jako já!
- Tertius:** Víš co, sluníčko, já zazpívám tobě, a ty mi řekneš, jestli se ti to bude líbit a jestli by se to mohlo líbit princezně.
- Komorná:** Ale to nejde! Já vám přece nemůžu říct, co by se jí líbilo nebo nelíbilo. A vůbec. (*zacpává si uši*) To jsou písničky pro princeznu, ty já poslouchat nesmím.
- Tertius:** Tak na chvíli na princeznu zapomeneme. (*a zpívá*)
Zelená se jetelístek,
vlčí mák se červená.
Zelená se jetelístek,
vlčí mák se červená.
Prozrad' mi, vrbičko tenká,
proč je pro mě má panenka
tolik vzdálená,
tolik moc vzdálená
Zelená se jetelístek,
modraj' zvonky modravý.
Zelená se jetelístek,
modraj' zvonky modravý.
Prozradte mi, sedmikrásky,
čím to je, že já mám z lásky
srdce bolavý,
tak krásně bolavý.
Zelená se jetelístek,
zelená se klokočí.
Zelená se jetelístek,
zelená se klokočí.
Prozrad' ty mi, břízo bílá,
kdypak se mi moje milá
koukne do očí,
pak se svět zatočí.
- Komorná:** To bylo hezký. Moc hezký.
- Tertius:** A já ti moc děkuju. (*a políbí Komorné ruku*)
- Komorná:** Jezuskote, to nesmíte! Tohle přece nesmíte! (*a uteče*)
- Tertius:** Tak já nevím...
- Ceremoniář:** (*vejda*) Jak se tedy Vaše Výsost rozhodla?
- Tertius:** Já nevím.
- Ceremoniář:** Výsosti, Její Výsost se ptá, je-li Vaše Výsost připravena podstoupit audienci u Její Výsosti.
- Tertius:** Já nevím. - Já teď opravdu nevím.
- Ceremoniář:** Ano, Vaše Výsosti. - Ne, Vaše Výsosti. - Ovšem co mám říci Její Výsosti?
- Tertius:** Já nevím. - Tak jí řekněte, že nevím!
- Meliversa:** (*vtrhne*) Co to má znamenat?! - Slyšela jsem, že možná audienci nepodstoupíš!
- Tertius:** Vaše císařská Výsosti, já nejsem ani zteplý ani silák ani válečník. Já bych Vám mohl jenom maličko zazpívat, ale moje písnička by se vám ani nemusela líbit.
- Meliversa:** A co kdyby se mi třeba líbila?
- Tertius:** (*najednou rozhodně*) A i kdyby se vám snad moje písnička líbila, já vlastně vůbec nevím, jestli by se líbilo mně, kdybych měl mít za manželku princeznu, která je tak chladná a bezcitná, že mění v sochy pohledné a odvážné prince, kteří jí neudělali nic špatného.
- Meliversa:** Ale já jsem krásná!

Tertius: Ano, skutečně, na pohled jste velice krásná.
Meliversa: A bohatá!
Tertius: Jestli mluvíte o penězích, tak ano.
Meliversa: A ty jsi chudý.
Tertius: Jestli mluvíte o penězích, tak ano. Ale to jsem už tak dlouho, že jsem na to zvyklý.
Meliversa: Copak ty mě nechceš?!
(*Tertius nereaguje*)
Ani nechceš být bohatý?!
Tertius: Když o tom tak přemýšlím, tak asi ne, Vaše císařská Výsosti. - Tak nějak si myslím, že nejsem na prodej.
Meliversa: Ale sprosté slušce jsi tady prý vyzpěvoval!
Tertius: Ano, zpíval. Protože jsem chtěl. Ona totiž měla srdce. A teď mě najednou napadá, že dobré srdce je všechna krása a všechno bohatství, po kterém toužím. - A jestli mě ta služebná bude chtít, vezmu si ji. A kdybych se snad měl stát králem, bude z ní ta nejlepší královna, jakou bych mohl najít.
(*Meliversa učiní jakési bosorácké gesto - hromy, blesky, pšouky a čmoudy... anebo taky ne, třeba jen odloží přestrojení, a ajta! - Ona to je nejen Meliversa, ale taky Komorná v jedné osobě. To jsou šoky, co?!*)
To jsi ty?! - Kam se poděla princezna?
Meliversa: To jsem přece taky já, princí. - Takhle jsem si to všechno vymyslela; že si vyberu toho správného muže právě jako služka. K čemu by mi byl manžel, který by chtěl bezcitnou a nafoukanou princeznu jen proto, že je krásná a bohatá? Já chci takového, který ke mně dokáže být milý a laskavý jen kvůli mně samotné. A takového jsem právě našla, a jestli mě budeš chtít, ráda bych byla tvou ženou.
Tertius: Jestli budeš opravdu jenom ta upřímná a milá, tak ano.
Meliversa: Budu. Napořád. - A teď už Mé císařské Výsosti zazpíváš?
Tertius: To víš, že ano. (*a zpívá*)

Zelená se jetelístek,
vlčí mák se červená.
Zelená se jetelístek,
vlčí mák se červená.
Prozrad' mi, vrbičko tenká,
proč je pro mě má panenka
tolik vzdálená,
tolik moc vzdálená
Císař: (*radostně vbíhá, za ním dvůr - je-li*) Ale ne! - Ale ne! - Vlastně: Ale jo!!! - No konečně! - Sláva! - - - Abych nezapomněl, co s těma sochama?
Meliversa: Jejda! - Já bych málem zapomněla! (*a udělá kouzlo*)
Tertius: No proto! - A doufám, že tohle kouzlo bylo to poslední.
Meliversa: Poslední.
Tertius a Meliversa: (*spolu*)
Zelená se jetelístek,
modraj' zvonky modravý.
Zelená se jetelístek,
modraj' zvonky modravý.
Prozradte mi, sedmikrásky,
čím to je, že já mám z lásky
srdce bolavý,
tak krásně bolavý.
(*přibíhají Primus a Sekundus*)
Primus: Bráško!
Sekundus: Primoši!
(*a obejmou se*)

Primus: Já si připadám nějak ztuhlý.
Sekundus: Zvláštní. Já taky.
Primus: A neříkej mi Primoši!
Kdo má chuť a hlas Zelená se jetelístek,
(*a vlastně hlas mít nemusí*)
zelená se klokočí.
Zelená se jetelístek,
zelená se klokočí.
Prozrad' ty mi, břizo bílá,
kdypak se mi moje milá
koukne do očí,
pak se svět zatočí.
(*... a šťastný pár odchází středem, ostatní je následují, jestli chcete, zopakněte si poslední sloku, na odchodu se ještě na dvě repliky zastaví Primus a Sekundus*)
Primus: (*napůl pobaveně a napůl udiveně zavrtí hlavou*)
Služka!
Sekundus: (*taky zavrtí?*) Tak to by mě nikdy nenapadlo.

K O N E C

DRAMATURGICKÝ PENDANT KE TŘEM PRINCŮM

Strukturou velmi jednoduchá pohádka, jejíž nekomplikovaný příběh se dá přeříkat v jedné větě.

A. Celá první půlka je vlastně expozicí, v níž se nic nestane, pouze se dozvídáme informace: že království je chudé ale šťastné, že každý princ něco umí, ale že co se týče chytrosti, je jejich pořadí přesně obrácené než jejich jména, že se jedou ucházet o ruku bohaté princezny.

To, co je v první půlce nejdůležitější, je slovo, postavy jsou přímočaré, prostor pro jednání je minimální. Je však třeba říci, že oněch slov není zbytečně mnoho, že jazyk je lapidární, s inteligentním slovním humorem, místy možná až intelektuálním (s ohledem na diváckou adresu).

B. Vzhledem k přímočarosti informací a osob v první polovině víme od začátku, že princové Primus a Sekundus nedopadnou slavně, takže čekáme na to, co bude muset překonat Tertius - jednoznačný adept na vítězství. A druhá polovina se odvíjí opět jednoduše:

1. situace - Akce: Princové se převlékají (proč?); informace: Princezna je pyšná, nicméně chudoba nevadí, princové jsou přesně takoví, jak už víme. Nová postava - komorná.

2. situace - Akce: Princové jsou představováni králi a princezně; informace: Princezna je přesně taková, jak už víme, avšak chudoba jí nevadí (!).

3. situace - Akce: Komorná přesvědčuje Primuse, aby se o princeznu neucházel, ten odmítá; informace: Primus je takový, jak už víme, princezna je taková, jak už víme.

4. situace - Akce: Primus předvádí veškeré svoje umění, princezna ho odmítá, Primus je začarován do sochy; informace: Primus je odmítán ne proto, že je hloupý, nebo necitlivý, nebo cokoliv jiného, ale proto „...že pro manželství je naprosto nepoužitelný...kdybych se od něho nechala obejmout, nejspíš bych skončila v sádrovém krunýři se zlomenými žebry...“

5. situace - viz 3. situace (ale Sekundus).

6. situace - viz 4. situace (Sekundus), informace: Sekundus je odmítnut - „...co s ním jako s manželem... od manžela očekávám pravděpodobně něco jiného, než že po mně hodí oštěpem...“ - a to i přesto, že je šlechetný (nezabije Rytíře v souboji) (!).

7. situace - Akce: Komorná přesvědčuje Tertia, aby se o princeznu neucházel, ten neví, ale je rozhodnut to zkusit - kvůli penězům, zazpívá komorné píseň pro princeznu; informace: není to o vztahu ke komorné, není to o tom, že by se mu komorná líbila a nebýt toho slibu rodičům, že by ji radši než princeznu - prostě jenom neví.

8. situace - Akce: Tertius princeznu odmítá, informace: teď ho napadá, že by možná chtěl spíš komornou, protože princezna je taková, jak už víme my i Tertius minimálně od 2. situace.

9. situace - Akce: proměna, z princezny se vyklube komorná, všechno dobře dopadne.

C. O čem to vlastně je? Jaké je „poslání“?

- Všichni tři princové jsou fajn, všichni studují, všichni něco dělají navíc, něco umí, ti první dva jsou jen trochu. Jsou víceméně čestní a šlechtění, mají se vzájemně rádi (snad - ono se o tom mluví jen velmi sporadicky, ale není náznak, že by tomu tak nebylo).

- Princezna je namyšlená dostatečně, ale není to vlastně princezna, takže ta „namyšlenost“ je vlastně účelová.

- Tedy: vyhrál ten, kdo nechtěl namyšlenou, i když bohatou princeznu. (Je ovšem pravda, že proti vůli rodičů, kteří syny poslali pro bohatství!).

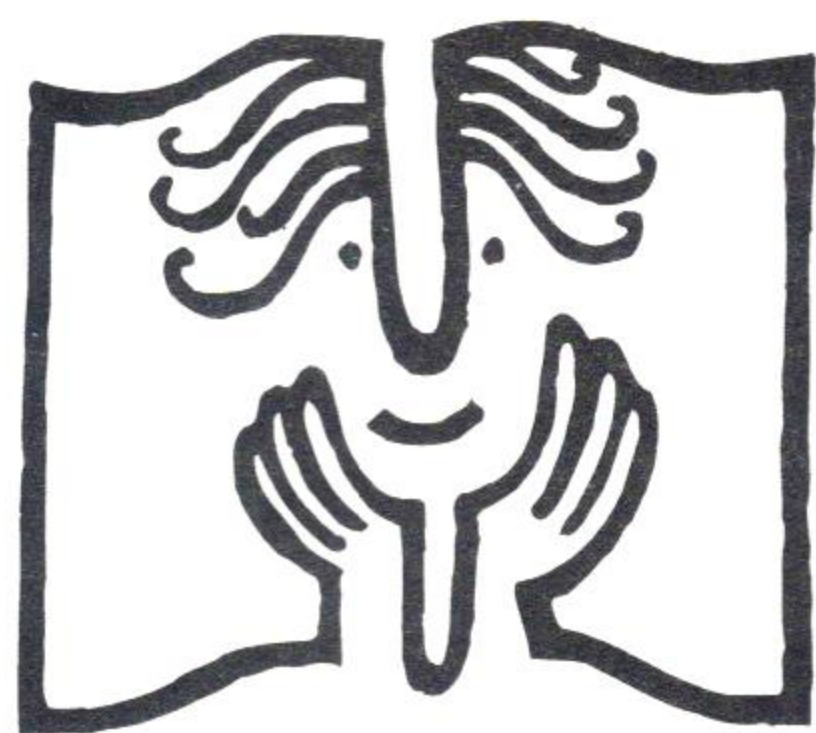
- A co vztahy? Princové k rodičům, mezi sebou, k princezně (respektive. komorné)? Snad rozhovor po začarování Primuse? (Tertius: Obávám se, že se to tatínkovi a mamince moc líbit nebude. Jak jim to jen povíme? Sekundus: Žádný strach! Až si vezmu princeznu, prostě jí řeknu, aby Primuse odkamenila, a bude to.) Nebo když je začarován Sekundus? (Tertius: Domů se s takovou zprávou taky vrátit nemůžu... Vždyť to byli dobří bráškové, i když snad trochu nafoukaní a paličatí...)

ZÁVĚREM

Jde o text, jenž je položen hlavně na slova, na jazyk, nikoli na situaci nebo zápletku. Snad až mám dojem, že je podkladem spíše pro exhibici historického šermu, bojových umění, kulturistiky, ale také zpěvu, eventuálně hry na hudební nástroj (i když to třetí umění je trochu ve stínu umění předchozích tím, jak je v pohádce použito. Jediný komentář ke zpěvu - Komorná: To bylo hezký. Moc hezký.) Postavy i děj jsou až příliš jednoduché, dané, není mnoho co hrát (kromě zmíněných exhibic). Snad jediné postava princezny (komorné) dává více možnosti pro hereckou práci. Nějaká překvapivá dramaturgicko-režijní interpretace je podle mého názoru téměř nemožná, neboť vlastně není co řešit. Je však pravdou, že mezi ostatními texty soutěže jsou „Princové“ prací poměrně slušnou, inteligentní, mají zkrátka svou hlavu i patu, i když... (viz výše).

Kateřina Fixová

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

Tom Stoppard (1939)

Tom Stoppard, vlastním jménem Tomáš Straussler, se narodil 3. 7. 1939 ve Zlíně. od roku 1946 žije v Anglii, vlasti svého otčima. 1954 - 63 působil jako novinář, 1962 - 63 jako divadelní kritik. Píše rozhlasové a divadelní hry a filmové scénáře. Jeho dramata byla mnohokrát oceněna, v roce 1997 byl povýšen do rytířského stavu. Rané hry jsou psány v intencích absurdního divadla - jeho prvotina *A Walk on the Water* (1936 *Chůze na vodě*) je původně televizní hra, později přepracovaná pro divadlo jako *Enter a free Man* (1968, *Jsem volný jako pták*, č. 1978). Nejslavnější je jeho hra *Rosencrantz and Guildenstern Are Dead* (1966 *Rosencrantz a Guildenstern jsou mrtvi*, č. 1968), absurdní příběh Hamletových spolužáků. K Shakespeareovi se Stoppard později vrátil ve dvojici jednoaktovek, vydaných v jednom svazku (*Dogg's Hamlet, Cahoot's Macbeth*) (1978, *Doggův Hamlet a Krhůtův Makbeth*), z nichž druhá líčí představení Makbetha v totalitním Československu. Do českých reálií je zasazena i televizní hra *Professional Foul* (1977, *Profesionální faul*, č. 1979 v Kanadě), odehrávající se v Praze na filosofické konferenci, při hledání disidenta a na fotbalovém stadionu při zápase se Skotskem.

Další úspěšné hry (výběr):

The Real Inspector Hound (1968, *Opravdový inspektor Hound*),

After Magritte (1970, *Po Magrittově*),

Albert's Bridge (rozhl. hra 1967, *Albertův most*, č. 1968),

Jumpers (1972, *Skokani*, č. 1975),

Travesties (1974, *Travestie*),

Hapgood (1988, *Hapgoodová*, č. 1990),

Indian Ink (1995, *Indiánská tuš*),

The Invention of Love (1997, *Vynález lásky*).

Stoppard rovněž adaptoval hry různých autorů, např. Mrožka, Garcii Lorky, Schnitzlera, Nestroye, Čechova (*Višňový sad*) a Havla (*Largo desolato*).

Je autorem románu *Lord Malquist and Mr. Moon* (1966, *Lord Malquist a pan Moon*, č.čas. úryvek 1969).

(S použitím *Slovníku spisovatelů - Anglická literatura...*, Praha, Libri 1996 - jsl)

ARKÁDIE

Přeložil: Jaroslav Kořán z anglického originálu *Arcadia*, vydaného nakladatelstvím Samuel French v Londýně v roce 1993.

Osoby: 9 mužů, 4 ženy - Thomasina Coverlyová, 13, později 16 let / Septimus Hodge, její domácí učitel, 22, později 25 let / Jellaby, komorník v nejlepších letech / Ezra Chater, básník, 31 let / Richard Noakes, zahradní architekt ve středních letech / Lady Croomová, mezi třiceti a čtyřiceti / Kapitán Brice, bratr Lady Croomové, důstojník Královského námořnictva mezi třiceti a čtyřiceti / Hana Jarvisová, spisovatelka, ke čtyřicetce / Chloe Coverlyová, 18 let / Bernard Nightingale, učenec, ke čtyřicetce / Valentin Coverly, 25 - 30 let / Gus Coverly, 15 let / Augustus Coverly, 15 let.

Dekorace: Pustě vyhlížející pokoj na venkovském zámeckém sídle, sloužící jako učebna.

Hra začíná L.P. 1809 na venkovském sídle hraběte Crooma. Domácí učitel Septimus Hodge, vzděláním matematik a fyzik, vyučuje hraběcí dceru třináctiletou Thomasinu Coverlyovou. Od své žáčky se dozví, že všichni na zámku vědí o tom, že v besídce zámeckého parku byla viděna žena básníka Ezra Chatera při pohlavním styku. Septimus je prostřednictvím komorníka vyzván, aby se dostavil za Chaterem do zbrojnice. Ten však dává přednost výuce. Chater ho ve výuce vyruší a po odchodu Thomasiny si žádá satisfakci v souboji za to, že Septimus zneuctil jeho manželku. Septimus se odmítá bít s odkazem na to, že v Anglii „víc než dva tři prvotřídní básníci nežijí a že nezastřelí jednoho z nich jen kvůli letmému stojmému splynutí s ženštinou, jejíž pověst by neuchránila ani rota do rojnice rozvinutých mušketýrů“. Septimus pokračuje v lichotkách a Chater si vyžaduje satisfakci formou pozitivní recenze své nové knihy *Divan Erótův*. Do Septimova exempláře napíše věnování: „Drahému příteli Septimu Hodgeovi, který se tak laskavě zastal autora - Ezra Chater, Sidley Park, Derbyshire 10. dubna 1809“. Netuše, koho v pokoji nalezne, přichází zahradní architekt Noakes, jenž má za úkol přebudovat zámecký park a který při své práci objevil paní Chaterovou se Septimem v besídce při pohlavním styku a vyzvonil to. Noakes propadne panice a chce odejít, avšak přichází paní domu lady Croomová v doprovodu svého bratra kapitána Briceho. Řeč se stočí na plánované změny v parku, který je pro lady Croomovou symbolem harmonie přírody - bukolickou Arkádií, již má Noakes přeměnit v módním romantickém, pitoreskním stylu (namísto besídky má stát poustevna atp.). Thomasina přítomnost v této scéně poodhazuje, že dcera lady Croomové již není nevědomým děťátkem, což vyčítá jejímu učiteli. Lord Croom, vášnivý lovec, se blíží s loveckou družinou, střelba je slyšet již docela blízko a společnost jde družině vstříc. Thomasina se zdrží, aby mohla tajně předat Septimovi dopis od paní Chaterové.

V druhém obrazu se ocitáme v současnosti. Není to zřejmé z ničeho, než ze vzezření spisovatelky Hany Jarvisové, která v úvodu obrazu porovnává Noaresovy skici parku a zahrady s realitou. Poté bere ze stolu teodolit a odchází do parku. Tam se chystá každoroční slavnost - tancovačka pro místní obyvatelstvo. Na zámek přijíždí literární vědec, profesor Bernard Nightingale. Dozvídá se, že proslavená spisovatelka Hana Jarvisová byla pozvána, aby bádała v dokumentech rodu Croomových a zpracovala historii zámeckého parku a zahrady. Její hlavní pozornost se ubírá k pátrání po místním poustevníkovi, mysliteli, který „pokrýval každíčký list papíru kabalistickými důkazy, že svět spěje k zániku“. Bernard ji požádá o spolupráci pod záminkou, že chce rehabilitovat zapomenutého spisovatele Ezra Chatera, o kterém se takřka nic neví, neboť po roce 1809 již o něm není jediná zmínka. Bernard spojuje Chatera s Lordem Byronem, neboť *Divan Erótův* objevil v Byronově knihovně a potřebuje nalézt v dokumentaci Croonů důkaz. Domnívá se, díky originálním dopisům, uloženým v objevené knize, že Chater vyzval k satisfakci lorda Byrona a že tento jej zastřelil v souboji. Mj. dospěl ke zjištění, že Septimus Hodge a lord Byron museli být spolužáky. Bernard při konstatování těchto spojitostí políbí v nadšení Hanu. V tu chvíli přináší čaj dcera pána domu, Chloe, která zprostředkovala setkání Bernarda s Hanou, a je svědkem polibku. Chloe vyjeví Haně, že její bratr Valentin nežertuje, když ji nazývá snoubenkou. Přesto Haně navrhne, aby pozvala Bernarda na oslavu jako svého partnera - tanečníka. Chloe z Bernarda cítí „hrozné sexuální napětí“ a pokud by ho

Hana nechtěla, brala by ho sama. V tom přichází mlčenlivý patnáctiletý bratr Chloe Gus Coverly a podává Haně jablko.

Jablko se ocitne i ve třetím obraze, v němž se při otevření na scéně nacházejí Septimus a Thomasina. Septimus složí dopis, zastrčí jej mezi listy Divanu Erótova a vzkáže po čekajícím komorníkovi, že žádná odpověď nebude. Thomasina překládá do latiny báseň lorda Byrona a vyjeví, že ho miluje její matka. Septimus parafrázuje slovy Shakespeara výjev setkání lady Croomové a lorda Byrona v besídce, a to takovým způsobem, že dožene Thomasinu k slzám vzteku a k tomu, že vyběhne z místnosti. V tom přichází Chater s Brice. Básník chce prostřednictvím Briceho opět dojít satisfakce a navrhuje Septimovi, aby si zvolil za svého sekundanta Byrona. Přichází lady Croomová, žádá Septima, aby rozmluvil Byronovi jeho cestu na Maltu a odňal mu jeho pistole. Poté vezme Septimovi jeho exemplář Divanu Erótova, včetně třech vložených dopisů, aby jej zapůjčila Byronovi. Chování Chatera a Briceho vyprovokuje Septima k rozhodnutí zabít oba v souboji, odjet místo Byrona na Maltu a popustit mu místo učitele v doufání, že pak budou všichni, včetně lady Croomové, spokojeni.

Čtvrtý obraz otevírá scéna, v níž Hana předčítá Valentinovi z Thomasina deníku, objeveného Bernardem. Z deníku vysvítá, že Thomasina objevila metodu, jejíž pomocí všechny přírodní formy vydávají svá numerická tajemství a vyjeví se výhradně prostřednictvím čísel, a to v integrovaném algoritmu, podobně jako když se zvětší detail fotografie a pak se zase detail tohoto detailu zvětší a tak pořád dál, na věky věkův, nebo dokud nejsou popsány všechny stránky sešitu, jako se to stalo Thomasině. Disputaci o formách existence života, která se od Thomasina objevu odvíjí mezi Hanou a Valentinem, přeruší Bernard. Přichází s nálezem, který dokazuje přítomnost lorda Byrona na zámku a konstruuje někdejší souběh událostí. Jeho konstrukce Hana zpochybňuje jako neprůkazné. Přítomnost lorda Byrona však potvrdí Valentin, který zkoumá existenci tetřívku v panství a čerpá přitom z loveckých zápisníků, kde je Byronova přítomnost doložena přesně, a sice na jednom zlovů, které se na panství uskutečnily. Gus ustane v sousedním hudebním pokoji ve hře na klavír a vstoupí, aby vyzval Valentína k nalezení krabice s maškarní výstrojí pro připravovanou oslavu. Valentin se nemůže odpoutat, chtěl by přijít Thomasininu diagramu na kloub. Má za to, že ví jak na to - kdyby měla Thomasina k dispozici kalkulačku, mohla by se nejen dobrat principu, ale i výsledku.

Druhé dějství otevírá Bernard generálkou na svou přednášku o objevech, které učinil. Posluchači mu jsou Hana, Valentin, Gus a Chloe. Každý z nich do této situace vstupuje a reaguje na ni veden svým zájmem a naturelem. Po přednesené přednášce se strhne vypjatá diskuse, v níž Hana rezolutně zpochybňuje Bernardovy vývody. Diskuse vrcholí pseudorozporem mezi přírodovědným a humanitním přístupem, mezi poznáním a sebe-poznáním. Dochází k prudké hádce, která končí rozchodem. Zůstávají Hana a Bernard. Situace se otáčí, když Bernard zpochybňuje průkaznost fotografie na přebalu Haniny slavné knihy, a opět vrcholí. Tentokrát ve výzvě Bernarda, aby s ním Hana odjela do Londýna, ne však kvůli přednášce, ale kvůli sexu. Bernard se dopustí neomalenosti a vyslouží si facku. Nakonec dává Haně knihu - průvodce po hrabství, z níž lze vyčíst, že poustevnu v zámeckém parku obýval šílenec, který v ní žil jako místní atrakce dvacet let a za tu dobu nepromluvil slova a nepřipustil k sobě živáčka, s výjimkou ochočené želvy, jež se jmenovala Plautus a kterou dovozoval pohladit pouze dětem. Zemřel v 47 letech, omšelý a vetchý, aniž by došel důkazu své předpovědi - znovuoživení naděje prostřednictvím poctivé anglické algebry. Hana zjišťuje, že se poustevník narodil ve stejném roce jako Septimus Hodge.

Druhý obraz II. dějství začíná příchodem Septima z časně ranního „lovu“ a přináší zastřeleného králíka. Jellaby mu sdělí, že po něm byla shánka, když brzy ráno odjížděl Brice, Chaterovi a lord Byron, že odjezd byl náhlý z toho důvodu, že paní Chaterová byla přistižena jak vychází z ložnice lorda Byrona a lady Croomová je vykázala z domu, včetně svého bratra, který Chaterovy na zámek přivedl. Přichází lady Croomová a vyčítá Septimovi jeho dopisy na rozloučenou pro případ, že by byl zabit v souboji, které našla v jeho pokoji. Jeden z dopisů prozrazoval milostný vztah Septima k paní domu. Ta se cítí zrazena vztahem Septima k paní Chaterové. Jellaby přináší Septimovi dopis od Byrona. Septimus jej na nátlak lady Croomové spálí.

Třetí obraz II. dějství se otevírá v současnosti. Valentin, Chloe a Gus se oblekli do dobových kostýmů z počátku 18. století. V novinách vyšlo Bernardovo pojednání „Vyrovnání účtů v Arkádii - Sex, literatura a smrt v Sidley Parku, tj. portrét lorda Byrona“, v němž Bernard tvrdí, že se Byron utkal v souboji na život a na smrt. Chloe a Valentin uvažují o determinované existenci světa, o tom, že se vše dá vyvodit z Newtonových zákonů, že jediní, kdo tuto možnost narušují „jsou lidé, kteří se v lásce neřídí přesnými instrukcemi“, že tu totiž hraje roli „...Přitažlivá síla, kterou Newton vynechal. Takže je třeba vrátit se až k tomu jablku v rajské zahradě.“ Přichází Hana a komentuje Bernardovo pojednání. Poté setrvává s Valentinem, který na počítači dovede do konce Thomasinín objev. V závěru této scény se dovídáme, že Thomasina zemřela dříve, než se mohla proslavit. Uhořela ve svých 17. letech.

Obraz se prolne do roku 1812. Výuka. Nyní šestnáctiletá Thomasina se ptá učitele proč se mu nelíbila její králičí rovnice. Septimus v ní žádou podobnost s králíkem neshledal. Thomasina mu vysvětluje, že králík také požívá své potomstvo. Septimus přiznává, že ho to nenapadlo. Thomasina lituje, že neměla v sešitě dost místa, aby úlohu rozvedla a dopočítala. Výuka z r. 1812 se postupně prolne s vědeckými úvahami Hany a Valentína o existenci světa a také s vyjevením přání Thomasiny, aby jí Septimus naučil tančit valčík. Z hudebního pokoje se ozývá vášnivá hra na klavír, pojednou ustane a ve dveřích se objeví lady Croomová. Omlouvá se za rámus, který způsobuje parní stroj pana Noarese, který jej využívá k zajištění prací na přestavbě parku. Zvuk je neodbytný a stále sílí. Jakoby mimoděk se dozvídáme od lady Croomové, že se Brice oženil s paní Chaterovou poté, co Chater zemřel, byv pokousán opicí v exotických krajích, kam společně odcestovali. Lady Croomová získala jako první v Anglii, darem od svého bratra, trpasličí jiřinky, květiny, které objevil na Martiniku Charter, vzděláním botanik. Thomasina jakoby mimoděk dojde k důležitému grafu výměny tepla, výpočtu, kterému nerozumí ani její učitel. Lady Croomová stejně mimoděčně mluví o tom, že Thomasinu provdává, a to hned, dříve než její vzdělání přesáhne maximální přijatelnou míru. Thomasina kreslí Septima s želvičkou Plautem.

Do obrazu vstupuje Bernard. Hana mu sděluje svůj objev - zápis, který našla ve zkoumaných zahradních denících. Z něho vyplývá, že básník Ezra Chater byl též Chater, který objevil a jako první popsal trpasličí jiřinky a zemřel pokousán opicí na Martiniku. Bernard propadne zoufalství, neboť jeho „Byronovský objev“ si objednala televize. Hana mu věcně sdělí, že jeho omyl se objeví v novinách, a to z jejího pera a že on napíše do novin blahopřání své kolegyni k odhalení důležitých skutečností na poli vědy. Přichází Chloe a obléká Bernarda do dobových šatů, aby se mohli všichni společně vyfotografovat. Hana je jediná, která fotografování neakceptuje.

Scéna se prolne do pozdního večera, v níž si Septimus zaujatě čte v Thomasině eseji - objevu a Thomasina si na něm vyprošuje, aby jí naučil valčík. Do stejné scény přicházejí Hana a Valentin. Valentin hledá Thomasinín graf, je velice vzrušený: „Mám to!... To je graf výměny tepla.“ Septisimus: „Takže všichni jsme určeni ke skáze!“ Thomasina (vzrušeně): „Ano.“ Valentin: „Jako parní stroj, rozumíte...“ ... Septimus: „Takže ten vylepšený newtonský vesmír musí doběhnout do konce a vychladnout. Ach, bože.“ ... Thomasina: „Ano, musíme si pospíšet, jestli si chceme zatančit.“ Septisimus vezme Thomasinu pozorně do náručí a lekce valčíku na hudbu, znějící ze zahradní slavnosti, začíná. Následují polibek a objetí. Přichází Bernard, Chloe, Hana a Valentin. Bernard byl vykázán ze zámku, neboť byl přistižen při souloži s Chloe v poustevně lady Croomovou, když tam šla pro teodolit, aby jej uložila. Bernard přeje Haně, aby dokončila svou vědeckou práci, aby vyřešila - našla poustevníka a odchází. Thomasina drží v ruce zapálený svícen a naléhá na Septima, aby za ní přišel do pokoje. On říká, že nemůže, že nepříjde. Znovu spolu tančí. Přichází Gus, přistoupí k Haně a podá jí dárek, Thomasininu kresbu Septima a Plauta. Hana objevila, co hledala. Tancem obou párů hra končí.

Text uvedený hry vyšel knižně, vydal jej Divadelní ústav Praha v roce 1998. Lze jej objednat na adrese: Divadelní ústav, Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel. 02/2315931, 24809137, fax: 24811452, pí Kmochová. Cena včetně poštovného 60,- Kč.

Dramaturgický pozorník připravil a napsal Milan Strotzer
Autobiografické údaje byly převzaty z vydání hry v edici
Současná hra Divadelního ústavu v Praze